

Стислий звіт про семінар, присвячений проблемам перекладу в царині соціогуманітарного знання та питанням наукової й міжкультурної комунікації

19 травня 2023 року в Інституті соціології Національної академії наук України відбувся науково-практичний семінар під назвою *“Aut inveniam viam, aut faciam”* — «Або знайду свій шлях, або прокладу його сам». Захід було приурочено до Дня Європи в Україні. Подія проходила в онлайн-режимі. Обговорювалися такі питання:

1. Історія перекладацької думки. Перші спроби перекладу наукових джерел. Переклади праць із суспільствознавчої тематики.

2. Особливості перекладу/редагування наукових, науково-популярних та публіцистичних матеріалів у царині соціальних та гуманітарних наук. Лексичні та граматичні труднощі перекладу термінів і мовних конструкцій, «хибні» друзі перекладача. Програми машинного перекладу: наскільки вони здатні допомогти?

3. Переклад та адаптація тестів, опитувальників, проєктивних методик: з якими викликами здебільшого стикаються дослідники?

4. Власний досвід перекладу наукових статей / монографій та публіцистичних текстів з англійської (або інших іноземних мов) українською та з української англійською або іншими іноземними мовами.

5. Власний досвід виступів (презентацій) на міжнародних наукових конференціях та участі в міжнародних дослідницьких проєктах.

6. Особливості ділового спілкування та мережування (*networking*) з науковцями інших країн.

7. Шляхи інтеграції українських дослідників у європейський та світовий науковий простір.

Було заслухано та переглянуто понад десять доповідей і презентацій. Учасники семінару представляли низку академічних, дослідницьких та освітніх організацій: Інститут соціології НАН України, Інститут філософії імені Григорія Сковороди НАН України, Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Український католицький університет (Львів), факультет соціології КНУ імені Тараса Шевченка, Національний університет «Кієво-Могилянська академія», Українську школу архетипіки, Інститут народознавства НАН України, Київський національний лінгвістич-

---

Цитування: Максименко, О. (2023). Стислий звіт про семінар, присвячений проблемам перекладу в царині соціогуманітарного знання та питанням наукової й міжкультурної комунікації. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*, 2, 196–198.

ний університет та Центр міської історії Центрально-Східної Європи (Львів). Значний інтерес до події також виявили члени Черкаського регіонального відділення Соціологічної асоціації України (зокрема, аспірантка кафедри філософських і політичних наук Черкаського державного технологічного університету Марина Бугеря), виступаючи зі змістовними коментарями та слухними пропозиціями. Наприкінці семінару відбулася тематична дискусія, за результатами якої було вирішено: а) розпочати роботу над новим виданням англо-українського соціологічного словника (з ініціативи Ольги Іващенко, старшої наукової співробітниці відділу соціальних структур Інституту соціології, та Євгена Головахи, директора Інституту); б) сформулювати уніфіковані правила для передавання українською мовою прізвищ та імен закордонних учених (з ініціативи головного редактора часопису «Соціологія: теорія, методи, маркетинг» Віктора Степаненка).

Модерували захід Ольга Максименко (Інститут соціології НАН України) та Наталя Отріщенко (Центр міської історії Центрально-Східної Європи). Технічну та організаційну підтримку семінару забезпечували заступник директора Інституту соціології Сергій Дембіцький та виконувачка обов'язків ученого секретаря Ірина Мариніч.

Докладніша інформація про зазначений семінар разом із доповідями учасників буде опублікована в одному з наступних номерів часопису «Соціологія: теорія, методи, маркетинг» або викладена на сайті Інституту соціології.¹

Нижче наведено назви виступів учасників семінару.

Наукове редагування перекладів підручників та академічних видань як необхідний складник якості перекладу (*Ольга Іващенко, Інститут соціології НАН України*)

Досвід перекладу в контексті французько-української співпраці наукових шкіл архетипіки (*Едуард Афонін, Українська школа архетипіки*)

Компаративні особливості англійської та німецької мов як знакових систем та семіозисів у контексті наукового перекладу (*Юрій Романенко, Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка*)

Типові помилки перекладу та міжмовні омоніми — на прикладі польської мови (*Наталя Сидяченко, Київський національний лінгвістичний університет*)

Досвід перекладу опитувальника у міжнародному академічному порівняльному проєкті (*Андрій Горбачик, факультет соціології КНУ імені Тараса Шевченка*)

Особливості спілкування зі штучним інтелектом. Соціологи, політологи, соціальні психологи, маркетингологи, лінгвісти чи програмісти? Хто, як і якою мовою проводитиме опитування штучних інтелектів у майбутньому? (*Марія Гасаненко, незалежна дослідниця*)

Значення наукових мереж для інтеграції України у європейський та світовий науковий простір (*Наталія Майструк, Інститут соціології НАН України*)

¹ На сайті Інституту соціології також буде викладено тексти доповідей учасників XVI Міжнародних соціологічних читань «Українське суспільство в умовах війни», присвячених пам'яті Наталії Паніної (1949–2006) та Валерія Ворони (1940–2022).

Соціологічні часописи Туреччини: коло висвітлюваних проблем (Ольга Максименко, Інститут соціології НАН України)

Переклад та рецепція — на прикладі перекладів творів П'єра Бурдьє (Сергій Йосипенко, Інститут філософії імені Григорія Сковороди НАН України; Оксана Йосипенко, Інститут філософії імені Григорія Сковороди НАН України)

Адаптація поняття “agency”: від мовного запозичення до натуралізації (Данило Судин, Український католицький університет)

Спеціалізований розмовний клуб англійської мови як засіб підвищення рівня мовленнєвої компетенції соціологів (Ольга Бурова, Інститут соціології НАН України; Ольга Максименко, Інститут соціології НАН України)

Джейн Джейкобс зустрічає українське місто: переклад і редагування класики з урбаністики (Наталя Отрищенко, Центр міської історії Центрально-Східної Європи)

Науково-комунікаційні заходи Австралійської соціологічної асоціації (*The Australian Sociological Association*): Тиждень соціальних наук (*Social Sciences Week*) та «Година чаювання» (*TASA Tea Time*) (Ольга Максименко, Інститут соціології НАН України)

Підготувала Ольга Максименко

Отримано 23.05.2023